

OVERGANG BARNEHAGE- SKOLE

Informasjonsoverføring mellom barnehage og skole

«Hvilke tema tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/SFO og hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?»

Monica Wagnild Snøan

[kandidatnummer: 46]

Bacheloroppgave

[Emnekode: BDBAC4900]

Soknedal, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Etter snart fire år som student ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanningen deltid, har tiden kommet for å innlevere den avsluttende bachelor oppgaven. Prosessen frem til nå har vært krevende, lærerik og ikke minst utviklende både på det profesjonelle og det personlige plan.

På bakgrunn av fordypningen «Ledelse av barns læring i et nærmiljøperspektiv» har jeg valgt å undersøke nærmere hvilke temaer som tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole i tillegg til hvordan skolen tar i bruk eventuell informasjon fra barnehagen videre i sitt arbeid med skolestarterne.

Overgangen mellom barnehage og skole virker å være et sentralt tema det forskes mer og mer på og jeg personlig var interessert i å lære mer om temaet. Blant annet fordi jeg selv er mamma til to jenter som har hatt to ulike overganger til skolen som har preget deres første år som skoleelever. Videre, på bakgrunn av min tid som fagarbeider i barnehage, ser jeg hvor mye arbeid som legges ned for at barna skal få et så godt tilrettelagt tilbud som mulig. Gjennom blant annet relasjonsbygging, hverdagslige aktiviteter, pedagogiske opplegg og observasjoner, legges det ned mye tid for å bli kjent med barnas behov for lek, omsorg, læring og danning. Slik at vi som ansatte i barnehagen, kan legge til rette for «barnets beste». Av den grunn er jeg opptatt av at dette arbeidet blir videreført den dagen barna skal over i skolen slik at barna opplever sammenheng og møter voksne som har kunnskap om barnas preferanser og behov allerede fra starten av.

Jeg vil takke mine veiledere Signe Marie Hansen og Marianne Johnsen Ryen for god veiledning og støtte både før og underveis i prosessen med å skrive en bacheloravhandling. Videre ønsker jeg også å takke mine informanter for at dere tok dere tid til å svare på spørsmål og ser verdien av å videreføre deres erfaringer og kunnskaper, til nytte for videre utvikling innenfor emnet overgangen mellom barnehage og skole. Samtidig vil jeg takke mannen min Arnt Ivar og mine to døtre Andrea og Synne for all støtte og tålmodighet gjennom disse fire årene. Dette har vært utfordrende på mange vis for oss som familie da vi har måttet gå igjennom mange utfordringer på det personlige plan, men endelig kan vi si; VI GREIDE DET!

Monica Wagnild Snøan, Soknedal 2022

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Begrepsforklaring	6
2.0 Teori	7
2.1 Overgangen fra barnehage til skole	7
2.2 Styringsdokumenter	8
2.3 Samarbeid mellom barnehage og skole	9
2.4 Administrativt samarbeid	9
2.5 Læringsfellesskap og informasjonsoverføring	10
2.6 Overgangssamtale	12
2.7 Tidlig innsats	12
2.8 Tilpasset opplæring	13
3.0 Metode	14
3.1 Metodevalg	14
3.2 Innsamling av data	15
3.3 Utvalg av informanter	16
3.4 Gjennomføring av intervju	18
3.5 Analyse av datamateriale	19
3.6 Metode kritikk	20
3.7 Etske retningslinjer	22
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	23
4.1 Kontinuerlig samarbeid	23
4.1.1 Skoleforberedende samarbeid	24
4.1.2 Fagspesifikk kompetanse	25
4.1.3 Foreldremøte	26
4.2 Overgangssamtalen	27
4.2.1 Enkeltbarnet	27
4.2.2 Barnegruppa	30

4.3 Tilpasset opplæring	31
4.4 Trygghet og følelsen av sammenheng	32
5.0 Avsluttende kommentarer	33
6.0 Referanseliste	35
7.0 Vedlegg	39
7.1 Utdrag fra kommunal plan tilknyttet overgangen mellom barnehage og skole	39
7.2 Intervjuguide	40
7.3 Samtykkeskjema	41

1. 0 Innledning

Den dagen barna starter i skolen går de fra å være eldst i barnehagen til yngst i skolen, en stor overgang for mange. Barna bærer med seg individuelle erfaringer, ferdigheter og behov den dagen de starter i skolen, noe som legger ulikt grunnlag for trygghet og videre læring.

På bakgrunn av barnehagens rolle i dagens samfunn, tilknyttet ulike politiske ansvarsområder, er barnehagen i dag regnet som en del av utdanningssystemet (Thoresen & Aukland, 2021, s. 74). Sett i sammenheng med Stortingsmelding nr. 16 påpekes det at alle mennesker har et iboende potensiale for læring, men det må legges til rette for at den enkeltes potensiale kommer både individet og samfunnet til gode. Videre påpekes det at hensikten ikke er at alle skal nå de samme målene, men at det skal legges et grunnlag for livslang læring. Uavhengig av bakgrunn skal utdanningssystemet hjelpe, motivere, veilede og stimulere den enkeltes læringspotensiale for å kunne bli den beste utgaven av seg selv.

For å kunne fremme et godt læringsløp for alle barn, kreves det at alle nivåer i utdanningssystemet evner å fange opp barnas behov. Slik kan man på en hensiktsmessig måte forebygge og eventuelt sette inn tiltak så tidlig som mulig (Meld. St. 16 (2006- 2007), s. 1-11).

Et godt læringsløp for barn kan blant annet realiseres gjennom et kontinuerlig samarbeid mellom barnehage og skole, der personalet har kjennskap til hverandres praksiser. Møter mellom de ulike nivåene i utdanningssystemet kan være med på å skape forbindelser og sammenheng i barnas overgang. Hogsnes sammenlikner overganger som å «bygge en bro», denne gjør det mulig for barna tilpasse seg sosiale og kulturelle praksiser. En prosess som gjør barna klar til å forlate det kjente til noe som er ukjent. Videre poengteres det at de ulike «broene» i overgangen må være robust nok til å favne mange og ulike barn, for å få til dette må overgangene konstrueres i fellesskap mellom barnehagelærere, grunnskolelærere, SFO-medarbeidere, barn og foreldre (Hogsnes, 2019, s. 57- 58).

På bakgrunn av tematiseringen overfor vil jeg i denne bacheloroppgaven rette søkelyset mot informasjonsoverføringen mellom barnehage og skole, som en mulighet for å fremme barnas følelse av sammenheng mellom institusjonene og som et grunnlag for videre trygghet og læring. Min forskning er basert på empiri innhentet fra tre av fire skoler innenfor en og samme kommune med utgangspunkt i kommunens plan for overganger. I kommunens

overgangsplan poengteres det blant annet at det vår og høst skal gjennomføres faglige samarbeidsmøter mellom barnehage og skole. Derfor ble jeg nysgjerrig på hva disse møtene inneholder, samt hvordan informasjon rundt barnehagens arbeidsmetoder og kunnskap tilknyttet enkeltbarn og barnegruppa kommer til nytte i grunnskolelærerens videre arbeid med skolestarterne.

Med bakgrunn i en slik tematisering ble problemstillingen som følger:

«Hvilke tema tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/SFO og hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?».

1. 1 Begrepsforklaring

Faglige samarbeidsmøter

Knyttet til kunnskapsoversikten med fokus på «Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole», presiseres det at ansatte i barnehage og skole bør etablere et samarbeid der læringsfilosofi og praksis integreres. Dette for å sikre en kontinuitet for barna i overgangen fra barnehagen til skolen. Dette fordrer at de representative ansatte møtes for å bli bedre kjent og på denne måten utvikler tillit og respekt for hverandre. Tema som kan komme frem i disse møtene er; barnets tidligere miljø og læringsmetoder i barnehagen, informasjon omkring enkeltbarnets utvikling, egenskaper og behov o.l. (Lillejord, Børte, Halvorsrud & Freyr, 2015, s. 14).

«Til nytte»

Ifølge teorien knyttes begrepet «nytte» opp imot «bruksverdi» (NAOB, 2022). Og i denne oppgaven vil nytteverdien omhandle grunnskolelærerens bruk av eventuell informasjon, derom den blir brukt, i skolens videre arbeid med barna den dagen de starter i første klasse.

2. 0 Teori

2. 1 Overgangen fra barnehage til skole

Den dagen barna skal avslutte barnehagetiden og tre inn i den nye tilværelsen som skoleelev, starter en ny og spennende fase i deres liv (Thoresen & Aukland, 2021, s. 21).

Overgangssituasjonen som barna står overfor er av individuell betydning, og hvordan overgangen erfarer og oppleves vil kunne få konsekvenser på kort eller lang sikt. Av den grunn avhenger en vellykket skolestart av hvordan overgangen blir planlagt og tilrettelagt. (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 13- 15).

Overganger beskrives som en prosess av endringer som barnet erfarer når det beveger seg fra en kontekst til en annen (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 9). Dette er en prosess som skal bygge på kontinuitet (Sandø & Myran, 2022, s. 26). Der kontinuitetsbegrepet handler om å gjøre barnas kunnskaper og erfaringer gjeldende, slik at barnas muligheter til å ta i bruk sin kompetanse i overgangen gjør dem i stand til å delta i sitt nye miljø (Hogsnes, 2016, s. 3). Dette støttes også i veilederen «Fra eldst til yngst», som påpeker at barnas opplevelse av sammenheng mellom barnehage og skole vil kunne være med på å legge grunnlaget for det videre opplæringsløpet. Å forberede barna for den verden de siden skal møte i skolen, krever et blikk på flere faktorer i barnets liv. Blant annet disse; familien, jevnalderrelasjoner, barnehagen og skolen (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 8).

Barnas erfaringer i overgangen er betydningsfulle, både her og nå og med tanke på videre opplæringsløp (Thoresen & Aukland, 2021, s. 54). Det påpekes blant annet at overgangen fra barnehagen til skolen er den mest krevende overgangen i barnas utdanningsløp. For enkelte barn kan denne overgangen virke ekstra utfordrende (Nordkyn, Andersen & Hanssen, 2021). En av årsakene til dette forklares å være en manglende sammenheng i overgangen mellom barnehagen og skolen (Lillejord, Børte, Halvorsrud, Ruud & Freyr, 2015, s. 4).

På bakgrunn av en slik kunnskap løftes det frem at forbindelseslinjer mellom de arenaer som barna ferdes i, er viktig. Barna bør oppleve en sammenheng mellom blant annet barnehage- og skolehverdagen i overgangsfasen, da dette er av grunnleggende betydning for deres vekst og utvikling (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 16). Her vil en kontinuitet i tradisjoner, vaner og

rutiner være med på å fremme barnas følelse av forutsigbarhet, de møter noe som de kjenner fra før. Hvilke rammer som settes i barnas overgang fra barnehage til skole vil påvirke barnas trygghet (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 13- 15). Av den grunn legges det føringer om samarbeid på tvers av institusjonene med et mål om «barnets beste» i overgangsfasen (Hogsnes, 2019, s. 13).

2. 2 Styringsdokumenter

Både skolen og barnehagen har styringsdokumenter som legger føringer for samarbeidet (Sandø & Myran, 2022, s. 11). I opplæringsloven formuleres plikten om samarbeid slik; «Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang» (Opplæringslova, 1998, §13-5).

Fra barnehagens side poengterer barnehageloven at barnehagen i samarbeid med skolen skal arbeide med barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. Dette samarbeidet skal ha som mål og bidra til at barna får en trygg og god overgang (Barnehageloven, 2005, § 2a).

Som en forskrift til barnehageloven legger også rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, føringer for samarbeidet med fokus på barns overganger. Her påpekes det at barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon om tilbudet til de eldste barna i barnehagen. Opplysninger om enkeltbarn krever for øvrig samtykke fra foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Videre poengterer rammeplanen at de eldste barnehagebarna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen samtidig som de skal kunne erfare en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barna skal også få mulighet til å bli kjent med livet i skolen og skolefritidsordningen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

2.3 Samarbeid mellom barnehage og skole

Sett i sammenheng med myndighetenes bestemmelser skal barnehagen og skolen/SFO samarbeide for å skape en god overgang med en følelse av sammenheng i opplæringsløpet for barn (Thoresen & Aukland, 2021, s.44). En god sammenheng presiseres og ivareta barnas behov for trygghet i overgangsprosessen, i tillegg skal den bidra til at opplæringen tilpasses det enkelte barnet allerede fra første skoledag (Udir, 2022). Hvordan samarbeidet skal foregå, er imidlertid ikke presisert (Thoresen & Aukland, 2021, s. 57). Av den grunn varierer det fra kommune til kommune hvilke samarbeidsrutiner som gjelder (Hogsnes, 2020, s. 157).

Intensjonen i samarbeidet er å arbeide frem en felles overgangspedagogikk, der det beste fra institusjonene trekkes frem. På bakgrunn av institusjonenes ulike historie og samfunnsmandat, krever dette en forståelse for hverandres kultur, slik at man ut ifra sin kunnskap om hverandre kan skape en felles visjon for hva som sikrer en best mulig overgang for barna (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 20- 25). Spesielt viktig er det å ha en felles forståelse for hvordan dagens oppvekstvilkår i et mangfoldig og uforutsigbart samfunn, kan oppleves som utrygt for mange barn. Å skape et godt samarbeid mellom barnehage og skole/ SFO kan være med på å fremme barnas trygghet i overgangen fra barnehagen til skolen (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 23).

Knyttet til barnehagens og skolens ansvarsoppgaver, skisseres det to hovedoppgaver for det faglige samarbeidet mellom barnehage og skole/ SFO; ledelse av planarbeid samt gjennomføring av felles initierte møteplasser (Thoresen & Aukland, 2021, s. 59).

2.4 Administrativt samarbeid

Overordnet er samarbeidet mellom barnehage og skole/SFO rammet inn av en kommunal strategi der planer for samarbeid og tiltak settes i system. Det administrative samarbeidet omfatter planarbeid; her legges det føringer for hva det skal samarbeides om, fordeling av ansvarsoppgaver samt tidspunkt for ulike tiltak (Thoresen & Aukland, 2021, s. 59). Dette står gjerne beskrevet i kommunens strategiplan, men det vil ofte være nødvendig å møtes for å planlegge mer detaljert for de parter som er involvert i overgangsprosessen sammen med

barna. Dette handler det om å etablere faste samarbeidsrutiner og en ansvarsfordeling som er med på å sikre en nødvendig kontinuitet i opplærings- og utdanningsløpet (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 20).

Planer med klare mål er et viktig verktøy som setter samarbeidet på dagsorden for å sikre en god overgang og sammenheng for barna. Her skal ansatte i barnehage og skole anvende de ressurser som de ser på som nødvendig for å gjøre barna klare til skolestart i tillegg til å forberede skolen på barnas ankomst. For å få til dette kreves det at det settes av tid til felles planlegging, gjennomføring av læringsinnhold og gjennomføring av overgangssamtaler. Videre bør det settes av tid til kompetansetiltak, interne klargjøringer samt praktisk arbeid. Dette bør forankres i skolens- og barnehagens års- og virksomhetsplaner (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 27- 28).

2. 5 Læringsfelleskap og informasjonsoverføring

Den andre hovedoppgaven som påpekes å være barnehagens og skolens ansvar, i samarbeidet om barnas overgang, handler om å initiere til felles møteplasser. Dette for å fremme en felles forståelse for samarbeidet i tillegg til rutiner for informasjonsoverføring, eksempelvis møter mellom ansatte i barnehage og skole/SFO eller felles initierte møter der alle parter involveres (Thoresen & Aukland, 2021, s. 44- 61). Det signaliseres blant annet i rammeplan for barnehagen, at lærere i barnehagen og skolen bør utveksle informasjon med hverandre for å kunne sikre barnas opplevelse av sammenheng. Dette står det derimot lite om i skolens læreplanverk, men på tross av dette har mange kommuner allerede innarbeidet gode rutiner for kunnskapsutveksling mellom institusjonene. Mens andre kommuner overlater dette til skolene og barnehagene (Hogsnes, 2020, s. 156- 157).

Informasjonsoverføring som en del av samarbeidsmetodene mellom barnehage og skole omhandler dialog, informasjonsutveksling og dokumentasjon. Disse fremheves som nødvendig for å sikre gode overganger for barna. God nok informasjon om enkeltbarnet, barnegruppa og pedagogisk dokumentasjon er med på å fremme individuelle læringsløp allerede fra starten av (Meld. St. 41 (2008- 2009), s. 85).

Kvello refererer til forskning som viser store forskjeller i hvor godt ulike tjenester jobber flerfaglig og tverretattlig. På bakgrunn av dette poengterer han viktigheten av god kommunikasjon, rolleforståelse samt kjennskap til eget ansvarsområde for å kunne lykkes i samarbeidet. Beslutninger som tas i fellesskap er sentrale for å oppnå et forpliktende samarbeid (Kvello, 2018, s. 85).

Intensjonen med felles møteplasser er å kunne utveksle erfaringer og kunnskap slik at praksis kan justeres, fornyes og utvikles (Thoresen & Aukland, 2021, s. 44- 61). Gjensidig informasjonsutveksling mellom de to institusjonene kan være med på å fremme barnehagens arbeid med skolestarterne på den ene siden samt skolens arbeid med tilpasset opplæring, på den andre siden (Sandø & Myran, 2022, s. 11). Blant annet vil kunnskap om hverandres arbeidsmetoder og samarbeid om innhold, fremme undervisning som bygger på noe kjent den dagen barna starter i 1. klasse. En slik arbeidsmetode kan være med på å ivareta et helhetlig læringssyn (Hogsnes, 2019, s. 83).

Knyttet til Kunnskapscenterets kunnskapsoversikt over «Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole» påpekes det at de representative ansatte fra barnehage og skole bør møtes for å erverve kunnskap om hverandres kultur, dette for å utvikle tillit til hverandre i arbeidet knyttet til barnas overgang (Lillejord, Børte, Halvorsrud & Freyr, 2015, s. 14). Sett i sammenheng med en slik forståelse formidles det at samarbeidet mellom profesjonene i overgangen bør preges av en anerkjennende kommunikasjon. Begge parter må anerkjenne den andres kunnskaper og erfaringer og på denne måten erverve en felles forståelse for hensikten med samarbeidet (Hogsnes, 2019, s. 130). Gjennom at begge parter i samarbeidet møtes for å utveksle kunnskap og opplysninger, skapes det en sammenheng mellom barnehage og skole. Noe som er med på å gi barna kunnskap, erfaringer og ferdigheter som danner et godt grunnlag før skolestart (Thoresen & Aukland, 2021, s. 21). Dette grunnlaget betyr at barna, i tillegg til å møte noe nytt, også har med seg erfaringer og kunnskaper som kan gjøre seg gjeldende i skolen. Denne overgangskompetansen gir barna mulighet til å delta aktivt i sin nye hverdag (Hogsnes, 2019, s. 67).

2. 6 Overgangssamtalen

Knyttet til enkeltbarnet gjennomføres det i mange kommuner en overgangssamtale med barn, foreldre, barnehagelærer og fremtidig klassestyrer på våren før skolestart. Innhold og strukturelle rammer for disse møtene varierer, men hensikten med samtalen er å sikre informasjonsoverføring fra barnehagen til skolen som er til det beste for barnet. Her formidler både barnet, foreldrene og barnehagen informasjon som de mener skolen har behov for å vite noe om.

All informasjon som overføres fra barnehagen til skolen krever foreldrenes samtykke, slik erverver foreldrene innsyn i og tillit til at den informasjonen som formidles er noe de har kjennskap til. Videre er foreldrenes innsyn i informasjon en viktig del av å trygge og motivere barna. Momenter som er viktige i denne samtalen er barnets styrker og mestring i tillegg til utfordringer som klassestyrer bør være oppmerksom på. Dette med tanke på tilrettelegging, forebygging og tiltak (Thoresen & Aukland, 2021, s. 101- 103). Arbeidsmetoden kan knyttes til begrepet tidlig innsats og barnas rett til tilpasset opplæring både i barnehage og skole. Retten til opplæring i samsvar med egne evner og forutsetninger (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 20).

Knyttet til barn med særskilte behov vil det gjerne være nødvendig med flere møtepunkter, alt etter behov og forutsetninger. Her har ansatte i barnehagen og skolen et særskilt ansvar for å sikre at nødvendige ressurser følger barnet over til skolen og kommer barnet til gode (Thoresen & Aukland, 2021, s. 104- 105). Videre påpekes det at profesjonene i samarbeid med foreldrene må ha en felles forståelse for barnets situasjon, det må skapes en felles visjon. Dette krever at man i fellesskap setter ned mål og strategier for å fremme barnets utviklingsmuligheter i barnehage og videre over i skolen (Omdal & Thygesen, 2018, s. 17).

2. 7 Tidlig innsats

For å kunne møte det enkelte barnets behov er det et ønske fra Kunnskapsdepartementet å øke institusjonenes kunnskap om og forståelse for hverandre (Meld. St. 41 (2008- 2009), s. 81- 82). Dette kan sees i sammenheng med ønsket om å fremme «tidlig innsats». Jo mer kunnskap

man har om barns utvikling desto tidligere kan man møte barnas behov og forebygge vansker. Dette er et kommunalt ansvar (Kvello, 2018, s. 76). Samtidig signaliseres det et ønske om at alle barn skal oppleve å få en god start i utdanningsløpet. Barna har rett til å oppleve, lek, læring, utvikling og mestring med bakgrunn i trygge rammer. Dette begrunnes i en forståelse om at trygge barn lærer best!

Å erverve kunnskap nok til å mestre eget og fremtidig liv er av avgjørende betydning for fremtiden og den kommende samfunnsutviklingen barna senere skal ut i. Av den grunn satser regjeringen blant annet på «tidlig innsats» slik at alle barn med sine individuelle ferdigheter, kunnskaper og behov skal få så god oppfølging som mulig i utdanningsløpet. Med et mål om like muligheter for allsidig utvikling og læring der alle kan oppleve mestring og se verdien av kunnskap og fellesskap (Meld. St. 6 (2019- 2020), s. 7).

2. 8 Tilpasset opplæring

Når barna forlater barnehagen, skal de oppleve motivasjon for videre læring. Å oppleve sammenheng mellom de to institusjonene er med på å fremme trygghet i en ny hverdag. Samtidig er opplevelsen av sammenheng med på å gi barna tro på egne evner i møte med sin nye hverdag i skolen og dens rammebetingelser (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 29).

Til enhver tid vil begge profesjonene stå overfor et mangfold av barn med ulike forutsetninger og behov. En lærers suksess i å fremme elevenes videre læring og utvikling, avhenger av kunnskap om å ferdigheter i hvordan tilretteleggingen best mulig kan foregå, både på elevnivå og klassenivå (Holmberg, 2021, s. 15). Dette kan knyttes til prinsippet om tilpasset opplæring som har mål å fremme inkluderende læringsmiljø tilpasset enkeltbarnets evner og forutsetninger, både i barnehage og skole. Tilpasset opplæring omfatter både ordinær- og spesialundervisning. Videre formidles det at tilpasset opplæring skal bygge på barnas kunnskapsnivå, læringspotensial og læringsstil. Samtidig skal opplæringen sørge for å ivareta sosiale relasjoner og inkludering. Med bakgrunn i dette skal tilpasset opplæring ligge som et grunnelement i all planlegging og praksis i skolen og barnehagen (UiT, 2022).

Videre skal tilpasset opplæring skje gjennom variasjon og tilpasninger tilknyttet mangfoldet i elevgruppen. Elever som har behov for tilrettelegging utenfor det ordinære tilbudet har krav på spesialundervisning (Udir, 2022).

3. 0 Metode

Metodekapittelet skisserer hvordan jeg har gått frem for å finne svar på problemstillingen i bacheloroppgaven. Jeg vil starte med å gjøre rede for metoden jeg har valgt og hvorfor, deretter vil jeg introdusere hvilke informanter jeg har innhentet empiri fra og hvorfor jeg har valgt disse. Videre vil jeg komme inn på hvordan jeg har bearbeidet datamaterialet, gjøre en vurdering av metodevalget og diskutere etiske dilemmaer tilknyttet denne måten å arbeide på.

3. 1 Metodevalg

Metode handler om å finne en fremgangsmåte for å kunne svare på ulike typer forskningsspørsmål, der målet er å erverve informasjon om den sosiale virkeligheten. Når man har klargjort formålet med prosjektet må man innhente kunnskap om ulike innsamlingsstrategier samt analyseteknikker. Dette for å klargjøre hvordan ønsket kunnskap skal innhentes (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66). Hvilken metode man velger for å komme frem til mulige svar, avhenger ofte av problemstillingens karakter (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66).

Problemstillingen ble tematisert og utarbeidet ut ifra kommunens overordnede plan for overganger, som påpeker at det skal gjennomføres faglige samarbeidsmøter mellom barnehage og skole/SFO, høst og vår. For å kunne forstå det faglige samarbeidet bedre og de rutinene som ligger i informasjonsoverføringen i overgangen mellom barnehage og skole, hadde jeg behov for å kommunisere med de menneskene som jeg mente best mulig kunne gi meg svar på de spørsmålene jeg hadde tilknyttet problemstillingen. Derav falt valget på en kvalitativ metode gjennom intervju. Et slikt valg kan begrunnes i hvordan kvalitative undersøkelser er godt egnet for å undersøke fenomener vi ønsker å forstå mer grundig. I tillegg kan metoden få frem kvaliteter og egenskaper ved det fenomenet som studeres, for

eksempel faglige møter mellom skole og barnehage eller informasjonsoverføring mellom institusjonene. En av måtene å samle inn kvalitative data på er gjennom intervju (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 32- 33). Den kvalitative forskningsmetoden tar sikte på informantenes opplevelse og meningsdannelse, man stiller i dette tilfellet spørsmål som samfunnsmedlemmer ofte tar for gitt (Tjora, 2021, s. 27- 30).

Videre ble valg av metode, tatt på grunnlag av praktiske årsaker, for å i hele tatt kunne få gjennomført oppgaven. Dette med bakgrunn i at jeg hadde utfordringer knyttet til alvorlig sykdom i nær familie. Samtidig hadde jeg god kjennskap til hvem som kunne kontaktes for å få svar på problemstillingen. Dette var avveininger som også måtte tas i betraktning for å kunne innhente nødvendige data for å kunne svare på oppgaven. En slik erfaring kan relateres til hvordan pragmatiske hensyn alltid spiller inn på hvordan man vurderer metodenes relevans. Både faglige og praktiske hensyn spiller inn på hva slags metoder man bestemmer seg for å bruke. Eksempelvis hvilke ressurser finnes for å kunne gjennomføre undersøkelsen (Tjora, 2021, s. 43- 44).

På bakgrunn av tema og problemstilling vurderte jeg det slik at en kvalitativ studie ville være best egnet for å få frem konkrete erfaringer rundt de spørsmålene jeg ønsket å finne ut mer om. Dette kan forklares med hvordan den kvalitative forskningen retter blikket mot menneskers hverdagslige handlinger i sin naturlige kontekst (Bergsland & Jæger, 2016, s. 67).

3. 2 Innsamling av data

I datainnsamlingsprosessen har jeg anvendt innsamlingsmetoden som refereres til som et dybdeintervju, der forskeren ønsker å komme i dybden på et bestemt fenomen. Denne metoden anvendes i situasjoner der det er et behov for å erverve en dypere forståelse omkring en problemstilling (Responsanalyse, 2022). Dybdeintervju trekkes frem som en godt egnet metode for å finne ut mer omkring hvordan mennesker oppfatter virkeligheten og fortolker verden. Disse fortolkningene har ofte betydning for ens handlinger og samhandling med andre (Tjora, 2021, s. 33).

Gjennom intervjuguiden har jeg formulert spørsmål som retter seg mot problemstillingens tematikk, dette med mål om å erverve svar på det jeg ønsket å vite mer om. Metoden kan også

sies å være et semistrukturert intervju basert på en overordnet intervjuguide, der forskeren kan bevege seg frem og tilbake innenfor spørsmål og tema tilknyttet intervjuguiden (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 137).

Dette kan relateres til hvordan strategier for å innhente data krever en bevissthet rundt hvilke valg som tas, slik at det dannes en rød tråd mellom tema, problemstilling og innsamling av datamateriale. Samtidig forklares det at intervju som datainnsamlingsmetode er godt egnet dersom man ønsker å undersøke hvordan mennesker forstår sin egen verden. Her kan det innhentes empiri fra så mange personer som man anser som nødvendig for å finne svar på problemstillingen, to til fem informanter er vanlig (Bergsland & Jæger, 2016, s. 70- 71).

Metoden kan sies å ta utgangspunkt i «sosialkonstruktivismen» der virkeligheten betraktes som samfunnskap, vi forstår den på bakgrunn av ulike sosiale faktorer. Mennesker kan ha ulike oppfatninger av samme fenomen, eksempelvis grunnskolelærerens oppfatning av barnehagens informasjon tilknyttet enkeltbarn og eller barnegruppa. Er informasjonen relevant eller uinteressant? (Tjora, 2021, s. 31).

3. 3 Utvalg av informanter

På bakgrunn av problemstillingen ønsket jeg å finne informanter som rent konkret kunne dele av sine erfaringer og fortelle hvordan de oppfatter virkeligheten. Utvalget kan sies å være et strategisk utvalg, der rekruttering av informanter har et klart mål. Forskeren velger ut hvilken målgruppe han eller hun tenker er best egnet for å få samlet nødvendige data tilknyttet problemstillingen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 106). For eksempel hvilke temaer som tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/ Sfo.

Med bakgrunn i kommunens plan for rutiner i overgangen mellom barnehage og skole ønsket jeg å komme i kontakt med informanter fra alle fire barneskoler innad i kommunen. Dette for å få frem synspunkter og erfaringer som kunne representere alle skolene. Sett i sammenheng med de faglige samarbeidsmøtenes innhold, hadde det i tillegg vært spennende å se på barnehagenes erfaringer, men grunnet oppgavens omfang må man foreta noen valg underveis. Det viktigste med å skaffe informanter er at de er egnet til å beskrive det fenomenet man er

ute etter, på en god måte. Man må skaffe nok empiri for å kunne belyse problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2016, s. 71).

Jeg lyktes i å få tak i representanter fra tre av skolene, da en av skolene var preget av en krisesituasjon. Denne situasjonen krevde fullt fokus fra skolens side, noe som er fullt forståelig. Dette viser at rekruttering av informanter kan være krevende, meninger og erfaringer hos de som ikke deltar i undersøkelsen vil derfor ikke komme frem i forskningen (Tjora, 2021, s. 146- 147).

Informantene det er innhentet empiri fra er tre grunnskolelærere. For å innhente informanter tok jeg kontakt via mail til de representative skolene. Her informerte jeg om oppgavens formål og sendte en forespørsel om noen hadde anledning til å svare på de spørsmålene jeg hadde.

Informant A har yrkestittelen adjunkt og arbeider som klassekontakt i 1 og 2. klasse. Som klassekontakt har vedkommende arbeidet fast innenfor 1-4 i til sammen 23 år. Videre har informanten utdanning som førskolelærer med videreutdanning innenfor 6- 10 års pedagogikk og videreutdanning innenfor fagene norsk og matematikk.

Informant B titulerer seg også som adjunkt, som per i dag arbeider som faglærer etter 18 år som kontaktlærer i 1-4 klasse. Personen ble utdannet som førskolelærer og arbeidet noen år i barnehage før siden å ta videreutdanning innenfor GLSM, grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring. I tillegg har informanten videreutdanning innenfor spesialpedagogikk og veiledningspedagogikk.

Informant C ble utdannet førskolelærer til å begynne med, og arbeidet litt i barnehage underveis i førskolelærerutdanningen. Da 6- års reformen kom ble informanten med 6-åringene over i skolen, noe som førte til videreutdanning innenfor 6- 10 års pedagogikk. Videre har vedkommende videreutdanning innenfor spesialpedagogikk og norsk som andrespråk. I dag innehar informanten tittelen adjunkt og har arbeidet som kontaktlærer innenfor 1-2 klasse i 24 år.

Som nevnt tidligere fikk jeg svar fra tre informanter, der to av disse ønsket å møtes via plattformen TEAMS grunnet koronasituasjonen og mye smitte innad i kommunen. Den siste informantene fikk jeg møtt personlig på vedkommende sin arbeidsplass. Informantene fikk selv

bestemme hvor og når intervjuene skulle gjennomføres, ut ifra hva som passet best i forhold til deres tidsskjema og ut ifra hva de anså som forsvarlig med hensyn til smittevern. Dette kan relateres til hvordan intervju kan foregå på mange ulike arenaer. Hvor man befinner seg vil kunne spille inn på intervjuets kvalitet, dette i form av informantens følelse av trygghet, avbrytelser o.l. (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 142- 143).

3. 4 Gjennomføring av intervju

Etter at informantene hadde fått informasjon om prosjektet og gitt sitt samtykke til å delta, fikk de intervjuguiden på forhånd. På denne måten fikk de en større innsikt i tematikken samtidig som de ervervet kjennskap til de spørsmålene jeg ønsket å finne svar på. Dette gjorde at informantene hadde tid og rom til å forberede seg etter eget behov. Spørsmålene var formulert som åpne spørsmål for å få frem informantenes erfaringer, tanker og meninger på best mulig måte innenfor de gitte temaene i intervjuguiden. Sett i sammenheng med dybdeintervju som metode, benyttes ofte åpne spørsmål som gir informantene mulighet til å gå i dybden der de har mye å formidle (Tjora, 2021, s. 128).

Informant A ønsket å ta et møte over nett, grunnet smittesituasjonen både på skolen der vedkommende jobber og i kommunen for øvrig. Dette var en person jeg ikke hadde kjennskap til ifra før, derfor var det ekstra spennende å skulle møtes på nett med tanke på å oppnå en likeverdig kommunikasjon med hverandre. Jeg opplevde samtalen som positivt ladet og fikk inntrykk av et menneske med mye erfaring. Informanten hadde et ønske om å formidle så mye som mulig før sitt inntog i pensjonisttilværelsen. Å etablere en avslappet stemning der informanten føler det som trygt å komme med tanker, erfaringer og eventuelle digresjoner beskrives som en forutsetning for at dybdeintervju skal lykkes (Tjora, 2021, s. 132).

Informant B ønsket også å ta et møte over nett, av samme årsak som informant A. Dette var en person jeg kjente fra før av og samtalen fløt godt fra første stund. Videre hadde også denne informanten en lang fartstid som lærer og hadde mye å formidle både om de faglige møtenes innhold og hvorfor barnehagens informasjon er viktig med tanke på å ta over de barna som skal over i 1. klasse.

Informant C fikk jeg møte personlig på vedkommende sin arbeidsplass, en lærer som hadde mye å formidle på området overgang fra barnehage til skole. Vi fikk opprettet god kontakt og jeg evnet å stille flere oppfølgingsspørsmål enn tidligere. Dette hadde sannsynligvis noe med egen trygghet å gjøre i tillegg til at kroppsspråk er enklere å tolke når man sitter i samme rom. Tjora forklarer at den som intervjuer blir tryggere etter hvert som han eller hun erverver erfaring, intervjuguiden modnes slik at man lettere kan løsrive seg fra manus og stille flere oppfølgingsspørsmål (Tjora, 2021, s. 172).

3.5 Analyse av datamateriale

Etter hvert intervju satte jeg meg ned for å renskrive de notatene jeg hadde gjort meg underveis i intervjuene. Denne måten å arbeide på kan sammenstilles med det Tjora beskriver som behandlede data, før man arbeider videre med analysearbeidet er det hensiktsmessig å ha empiriske data i form av tekst (Tjora, 2021, s. 217). Empiri forklares som den enkeltes utsagn om virkeligheten med bakgrunn i levde erfaringer (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 36). Dette krever at forskeren igjennom intervjusituasjonen evner å forholde seg lyttende til det informanten formidler slik at rekonstruksjonen av intervjuet blir så autentisk som overhodet mulig. Likeledes er det også av avgjørende karakter at forskeren setter seg ned kort tid etter intervjuet for å lese over notatene og fylle inn viktige observasjoner. Dette sikrer at viktige data ikke blir glemt og data går tapt (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 146-148).

Etterpå fikk informantene en tilsendt kopi av det jeg hadde nedskrevet, etter samtykke fra den enkelte, slik at de kunne se over datamaterialet fra sitt eget intervju. Slik fikk informantene både innsyn og medinnflytelse i hvilken empiri som ble dokumentert, samtidig som jeg fikk sikret en riktig vinkling i informasjonen jeg fikk formidlet. Dette kan relateres til hvordan en avklaring via telefon eller mail, kan forhindre mangelfull informasjon (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 148).

Videre gikk jeg nøyere inn i hvert enkelt intervju for å «skille» ut hva som var relevant for å kunne svare på problemstillingen. En slik måte å bearbeide datamaterialet på kan knyttes til det å danne seg et helhetsinntrykk av datamaterialet. Her leser forskeren igjennom materialet

og leter etter sentrale temaer (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 173). Videre satte jeg relevante funn inn i et skjema med farget skrift for å skille de enkelte informantene fra hverandre. Deretter plukket jeg ut sentrale tema som kom frem i teksten som jeg kategoriserte. Dette kan knyttes til det å redusere datamaterialet for å skape orden, struktur og mening (Bergsland & Jæger, 2016, s. 81).

Deretter fikk jeg råd fra mine veiledere om å konsentrere meg om tre til fire overordnede tema der jeg kunne ha flere undertema, noe som var nyttig for å sortere funnene på en oversiktlig måte. Knyttet til arbeidet med ulike tema ut ifra funnene, kan dette sammenstilles med «kondensering» som er det reduserte materialet. Her kan kodeordene slås sammen eller innordnes under hverandre og danner utgangspunktet for å skrive en mer helhetlig tekst. Med tanke på at min tolkning av empirien vil kunne prege meningsinnholdet i de temaer som ble trukket ut, kan dette relateres til «tolkende koder» som viser til hvordan tendenser i materialet kan tolkes og forstås (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 176).

3. 6 Metodekritikk

Det finnes ingen metoder som er fullstendig feilfrie, av den grunn er det viktig å se sitt eget arbeid i et kritisk lys. Innenfor den kvalitative forskningen kan forskningens troverdighet etterspørres. Er forskningen utført på en slik måte at datamaterialet er pålitelig i form av innsamling, bearbeiding, analyse og tolkning? Troverdighet betegnes som forskningens reliabilitet (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80).

Videre vurderes forskningens validitet, her vurderes empirien opp imot det fenomenet som er undersøkt. Eksempelvis, svarer empirien i forskningen på det problemstillingen etterspør? Samtidig vurderes empiri opp imot annen forskning i samme forskningsfelt. Nærhet til feltet er med på å fremme validitet (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80).

Et tredje begrep innenfor den kvalitative forskningen er generalisering, som omhandler hvordan funn i studiet også kan overføres til andre sammenhenger. Her konkluderer man gjerne med at resultatet i studien gjelder for hele populasjonen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 241). Målet med en kvalitativ studie derimot, handler ikke om å generalisere, men søker heller å løfte kunnskap rundt de fenomener man har studert. Studiet

kan anvendes som et refleksjonsredskap med en målsetting om å kunne forbedre praksis (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80- 81).

Gjennom en vurdering av egen studie vil jeg si at forskningens reliabilitet og validitet er god. Dette med bakgrunn i informantenes yrkesbakgrunn og brede erfaring innenfor det feltet jeg har forsket på, samarbeidsmøter og informasjonsoverføring mellom barnehage og skole. All empiri fra intervjuene er gjengitt slik de ble fremstilt fra informantene. Gjennom en kontinuerlig dialog der informantene i ettertid hadde mulighet til å lese igjennom det de hadde sagt, fikk jeg sikret at all informasjon i intervjuene kom riktig frem. Samtidig har jeg en forståelse for at andre vinklinger og data kunne kommet frem dersom det hadde blitt stilt andre spørsmål.

De funnene som har kommet frem er subjektive erfaringer og oppfatninger fra de som deltok i studien. Samtidig vil også min subjektive oppfatning, på bakgrunn av egen erfaring og kunnskap, også påvirke hvordan jeg tolker funnene i oppgaven.

Intervjuene var estimert til å vare 1- 1,5 time, i ettertid kan jeg se at variasjonen på tidsbruk ble påvirket av min egen trygghet og erfaring innenfor en slik metode. Det å skulle gjennomføre et eget forskningsprosjekt var en ny erfaring og desto tryggere jeg ble i egen rolle, desto lengre ble intervjuene. Tidsaspektet hevdes å være nødvendig for å sikre at informantene har tid nok til å kunne reflektere over egne erfaringer og meninger, tilknyttet forskningens tematikk (Tjora, 2021, s. 127). Videre opplevde jeg det å gjennomføre intervjuet over nett som utfordrende. Det jeg kanskje la spesielt godt merke til etter første intervju, fordi jeg var nervøs, var at jeg ikke lot informanten få nok tid til å svare. Jeg ga ikke rom nok til pauser. Kanskje hadde informanten fått mulighet til å komme med enda flere erfaringer og tanker dersom vedkommende hadde fått rom til å tenke litt uten at jeg alltid hadde følt et behov for å si noe i disse pausene? Dette kan relateres til «intervju effekt», der konteksten rundt intervjuet kan bidra til hvilke svar forskeren får (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 143).

Når det kommer til generaliseringsspørsmålet, tenker jeg at funnene i studien kan virke gjenkjennbar for flere, men ikke for alle. Det kan tenkes at det finnes flere oppfatninger, av samme fenomen, som kan stemme overens med de funn som blir fremvist i denne oppgaven. Dette tenker jeg fordi samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole forhåpentligvis preges

av styringsdokumentene som sier noe om hva de faglige samarbeidsmøtene barnehage og skole skal inneholde, men også hva som er skolens ansvar den dagen de tar over barna som starter i første klasse. Fra skolens side handler dette om å skape et godt samarbeid med barnehagen for å lette barnas overgang mellom institusjonene (Udir, 2022). På en annen side kan jeg se at det er mange rammer som spiller inn i samarbeidet rundt barnas overgang til skolen, blant annet beliggenhet, kunnskap, barnesyn, læringssyn, syn på hverandres profesjoner, økonomiske betingelser, personale, medmenneskelige relasjoner, for å nevne noen. Derfor vil resultatet i denne studien kunne gjenkjennes i enkelte organisasjoner mens for andre kan resultatet virke noe fjernt fra den virkeligheten de befinner seg i.

3. 7 Etiske retningslinjer

Som all annen samfunnsmessig virksomhet, må også forskere forholde seg til etiske regler og prinsipper. All virksomhet som kan få konsekvenser for andre mennesker, må sees i lys av etiske standarder (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2011, s. 89). Et viktig aspekt ved forskningsetikken er behandling av personopplysninger, det er lovfestet at den enkelte ikke skal krenkes i form av forskerens behandling av personopplysninger (Bergsland & Jæger, 2016, s. 83). Av den grunn er alle navn anonymisert i denne oppgaven, personopplysningene er behandlet slik at det ikke skal være mulig å gjenkjenne de som har sagt seg villig til å delta som informanter.

Videre poengteres det å være tre hovedprinsipper innenfor forskerens etiske ansvar; informert samtykke, konfidensialitet og mulige konsekvenser. Gjennom et informert samtykke informeres informanten om undersøkelsens mål, at den er frivillig og informantens muligheter for å trekke seg når som helst. All informasjon rundt dette ble klarert i forkant av intervjuene. Videre innebærer konfidensialiteten at forsker ikke offentliggjør noe som helst av personlige data som kan avsløre deltakerens identitet. Derfor ble informantens navn, som nevnt tidligere, anonymisert. Et tredje prinsipp omhandler konsekvenser, finnes det en risiko for skade som kan påføres informanten? Eller finnes det mulige fordeler av å delta i prosjektet? (Bergsland & Jæger, 2016, s. 83- 85). Muligheter for skade i dette tilfellet er minimale med tanke på personopplysningenes anonymitet, videre ble smittevern tatt på alvor for å prøve å begrense Koronasmitte. Informantene bør utsettes for minst mulig belastning (Johannesen,

Tufte & Christoffersen, 2011, s. 92). Fordelene ved å delta på et slikt intervju, noe informantene selv uttrykte, er å påvirke fremtidig praksis på en positiv måte. Å kunne være med på å utvikle praksisfeltet til det beste for barna.

4. 0 Presentasjon av funn og drøfting

Målet med min bachelor oppgave har vært å få frem ulike perspektiver knyttet til hvilke faglige tema som løftes i samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole. I tillegg ønsket jeg å finne ut mer om hvordan informasjonen som overføres fra barnehagen, blir anvendt i lærernes videre arbeid med barna som starter i første klasse. Jeg har valgt å presentere funnene i tre hovedtemaer med ulike undertema, der hovedtemaene er som følger;

- Kontinuerlig samarbeid
- Overgangssamtalen
- Tilrettelegging av undervisning

Videre har jeg valgt å presentere funnene fra undersøkelsen og knytte disse sammen med drøftingsdelen.

4. 1 Kontinuerlig samarbeid

Det som kommer frem gjennom intervjuene, er at samarbeidsmøtene gjennomføres på ulike vis ut ifra rammer og tidligere erfaringer. Dette kan variere noe fra år til år, spesielt i Korona pandemien, men ofte har skolene og barnehagene faste rutiner som gjennomføres noenlunde likt hvert år med tanke på struktur. Bergstrøm og Voll forklarer at dette handler om å etablere faste samarbeidsrutiner og ansvarsfordeling. Noe som er med på å sikre en nødvendig kontinuitet i opplærings- og utdanningsløpet (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 20).

Relatert til det Hogsnes formidler om samarbeidet mellom barnehage og skole, varierer det fra kommune til kommune hvilke samarbeidsrutiner som gjelder (Hogsnes, 2020, s. 157). Ut ifra egne funn, kan det se ut til at det også finnes variasjoner innad i en og samme kommune, når det kommer til samarbeidsrutiner. Dette kan sees i sammenheng med det Thoresen og Aukland beskriver; selv om samarbeidet mellom barnehage og skole er lovfestet, er det derimot ikke presisert hvordan samarbeidet skal foregå (Thoresen & Aukland, 2021, s. 44-57).

Ut ifra informantenes forklaringer virker det til at de hadde noe ulike erfaringer og opplevelser knyttet til samarbeidsmøtene. Der informant A la frem flere møtepunkter mellom profesjonene gjennom året; «*Her samarbeides det kontinuerlig gjennom hele året da vi er et oppvekstsenter som er tett på hverandre i det daglige, i tillegg er barnetallet nokså lite sammenliknet med andre skoler*». Mens de to andre informantene ga uttrykk for at det kun var snakk om ett til to møter per år, overgangssamtalen og foreldremøte. En slik bredde i erfaringer kan sees i sammenheng med det Kvello refererer til fra forskning, som viser store forskjeller i hvor godt ulike tjenester jobber flerfaglig og tverretattlig. For å oppnå et forpliktende samarbeid er det sentralt at beslutninger blir tatt i fellesskap (Kvello, 2018, s. 85).

Videre påpekes det fra alle tre informantene at, dersom det er snakk om barn med særskilte behov, vil det naturlig nok gjennomføres flere samarbeidsmøter. Dette for å kartlegge barnets behov, opprettholde et tverrfaglig samarbeid, søke om ressurser, ansvarsområder, foreldresamarbeid o.l. En slik praksis kan støttes til det Thoresen og Aukland poengterer; dersom det finnes barn med særskilte behov i barnegruppa vil det gjerne være nødvendig med flere møtepunkter, alt etter behov og forutsetninger (Thoresen & Aukland, 2021, s. 104- 105).

4. 1. 1 Skoleforberedende arbeid

Informant A, som påpekte flere møtepunkter gjennom året, signaliserte at ett av samarbeidsmøtene blant annet gikk med til å planlegge de forestående skoleforberedende aktivitetene. Videre løftet informanten frem annen informasjonsoverføring, knyttet til aktivitetene, som kunne være viktig med tanke på hvilke aktiviteter som ble planlagt og hvordan disse ble tilrettelagt. Blant annet hvilke spesielle hensyn som må tas med tanke på enkelt barn eller barnegruppas behov. Informanten forklarer innholdet slik; «*I forkant av aktiviteter og opplegg med skolestarterne, praktiserer vi et møte mellom lærer og barnehagelærer for å planlegge og evt. erverve nyttig informasjon som vi trenger i tilretteleggingen av opplegg. Lærer har ansvaret for aktivitetene som skal gjennomføres her*».

En slik praksis kan knyttes til teorien, som signaliserer en intensjon i samarbeidet om å arbeide frem en felles overgangspedagogikk der det beste fra begge institusjonene trekkes frem. Slik kan man ut ifra sin kunnskap om hverandre, skape en felles visjon for hva som sikrer en best mulig overgang for barna (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 20- 25). Sett i sammenheng med det informanten uttrykker, virker det til at akkurat denne institusjonen tar sikte på en overgang som favner barnas behov for sammenheng og trygghet. Gjennom en felles møtearena, der informasjon utveksles og intensjoner forenes i felles aktiviteter og planer, vil dette kunne skape en felles forståelse for arbeidet. Videre kan det skapes en felles visjon der målet er å skape en så god overgang som mulig for alle barn involvert. Noe som krever en forståelse for og kunnskap om hverandre (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 23).

4.1.2 Fagspesifikk kompetanse

Videre kommer det frem i funnene, tilknyttet innholdet i de faglige samarbeidsmøtene, at det også ble vektlagt hvilken fagspesifikk kompetanse barna hadde kjennskap til fra barnehagen. Her trakk informant A, spesifikt matematikk og norskfaget frem som sentrale fag; «*Knyttet til faget norsk er det fokus på bokstaver og lyder og innenfor matematikkfaget fokuseres det på tall og begrep*». Videre påpeker vedkommende, at materialet som blir anvendt i førskoleklubb gjerne blir gått igjennom på forhånd av barnehagelærer og grunnskolelærer i fellesskap. Slik kan det pedagogiske innholdet det siste året i barnehagen blant annet bygge på tema som barna møter den dagen de skal over i skolen.

En slik praksis kan sees i sammenheng med at overgangen fra barnehagen til skolen/SFO er en prosess for barna, som skal bygge på kontinuitet (Sandø & Myran, 2022, s. 26). Dette betyr at barnas kunnskaper og erfaringer fra barnehagen også erfares som gjeldende den dagen de starter på skolen. Å gi barna flest mulig muligheter til å ta i bruk sin kompetanse i overgangen, gjør dem i stand til å delta i sitt nye miljø (Hogsnes, 2016, s. 3). Videre kan man også knytte en slik praksis til veilederen «Fra eldst til yngst», der det påpekes at barnas opplevelse av sammenheng mellom barnehage og skole, kan være med på å legge grunnlaget for det videre opplæringsløpet. Barna skal forberedes til den verden de senere skal møte i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2008, s. 8).

Gjennom at barnehage og skole har kjennskap til hverandres arbeidsmåter og samtidig samarbeider for å skape en sammenheng i de kunnskaper og erfaringer som gis barna, kan dette være med på å fremme barnas mestringsfølelse i møte med skolehverdagen. Dette betyr at barna har med seg nok kunnskap og ferdigheter til å mestre sin nye hverdag og i tillegg har grunnlag nok til å kunne håndtere nye utfordringer. Å mestre sin nye hverdag med en følelse av at man er kompetent nok, er viktig for en positiv selvfølelse og videre utvikling (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 16).

4. 1. 3 Foreldremøte

Foreldremøte trekkes frem som et av temaene i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole. Her signaliserer informant B, at foreldremøtet med fokus på barnas overgang fra barnehagen til skole, arrangeres i barnehagens regi. Videre formidler informanten at kontaktlærer er med her for å bli kjent med foreldrene og samtidig informere om den nye hverdagen barna skal inn i. I forkant møtes gjerne barnehagelærer og kontaktlærer for å planlegge møtets innhold.

Gjennom å planlegge et felles arrangement, som et foreldremøte, kan arbeidet med å skape kontinuitet for barna fremmes. Dette med tanke på å skape en arena der både barnehagen, skolen og foreldrene kan erverve og utveksle nyttig informasjon som kan skape en god og trygg overgang for barna. Knyttet til samarbeidet mellom profesjonene i overgangen, bør dette preges av en anerkjennende kommunikasjon. Noe som fremmer et behov for at begge parter må anerkjenne den andres kunnskaper og erfaringer, og på denne måten erverve en felles forståelse for hensikten med samarbeidet (Hogsnes, 2019, s. 130). Videre påpekes det at foreldrenes innsyn i informasjon er en viktig del av å trygge og motivere barna i overgangsprosessen (Thoresen & Aukland, 2021, s. 101). Gjennom at foreldrene får nok informasjon og kunnskap om overgangsprosessen og hva som skal skje i tiden fremover, kan det fremmes en trygghet hos foreldrene som også kan påvirke barnas følelse av trygghet og sammenheng. Samme informasjon blir gitt barna fra alle parter involvert i overgangsprosessen, med et felles mål for hvordan barnas overgang skal foregå med tanke på barnas beste.

4. 2 Overgangssamtalen

Et annet sentralt tema, knyttet til funnene i undersøkelsen, er overgangssamtalen. Samtlige informanter trekker frem denne, som en stor del av temaene i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehagen og skolen/SFO. Overgangssamtalen påpekes å gjennomføres på vårparten før skolestart. Her deltar barnehagelærer og kontaktlærer. Overgangssamtalens innhold virker derimot å variere ut ifra informantenes erfaringer, her trekkes det frem tre temaer; enkeltbarnet, barnegruppa og barn med særskilte behov.

Informant B påpeker en variasjon knyttet til mengde informasjon i disse møtene; «*Her er det store variasjoner hvor mye informasjon som gis. Noen har mye informasjon mens andre har minimalt, det virker å være personavhengig*». Videre forklarer informant A at det ofte tas i bruk en mal for overgangssamtalen, denne skisserer hvilke behov som finnes, både hos enkeltbarn og hos barnegruppa.

Knyttet til teorien skisseres det at momenter som er viktige i denne samtalen er barnets styrker og mestring. I tillegg kan det være behov for å snakke om eventuelle utfordringer barnet eller barnegruppa har, som klassestyrer bør være oppmerksom på. Dette er nødvendig med tanke på tilrettelegging, forebygging og tiltak (Thoresen & Aukland, 2021, s. 101- 103). Videre kan en variasjon i erfaringer relateres til teorien, som formidler at innhold og strukturelle rammer for disse møtene varierer. Hensikten med samtalen er å sikre en informasjonsoverføring fra barnehagen til skolen som er til det beste for barnet (Thoresen & Aukland, 2021, s. 101- 103).

En opplevelse av lite informasjon kan bunne i hvilken informasjon barnet, foreldrene og barnehagen mener skolen har behov for å vite noe om. I tillegg kreves det samtykke fra foreldrene før eventuell informasjon overbringes til skolen (Thoresen & Aukland, 2021, s. 101- 103).

4.2.1 Enkeltbarnet

Sett i sammenheng med overgangssamtalen som et av de faglige temaene i møtene mellom barnehage og skole, er informasjonsoverføring om enkeltbarn sentral. Informant A forklarer at samtalen som omhandler enkeltbarnet har flere elementer, disse er blant annet; barnets utvikling språklig, sosialt og motorisk. Vedkommende trekker særlig frem barnets

språkutvikling som viktig. Videre formidles det også at det overbringes informasjon om barnets interesse for skoleforberedende opplegg, selvstendighet, preferanser i lek, om barnet liker seg best inne eller ute, oppførsel og faglig utvikling. Informant B setter også lys på barnets selvbilde og evne til empati som en del av overgangssamtalen, mens informant C tilføyer at informasjon om barnets ressurser også er en naturlig del.

Med bakgrunn i informantenes kunnskaper og erfaringer rundt sentrale elementer i overgangssamtalen tilknyttet enkeltbarnet, poengteres det i teorien at begge profesjonene til enhver tid vil stå overfor et mangfold av barn med ulike forutsetninger og behov. For at læreren skal kunne fremme elevenes videre læring og utvikling, avhenger dette av kunnskap om å ferdigheter i, hvordan tilretteleggingen best mulig kan foregå (Holmberg, 2021, s. 15). Det bør skapes en felles visjon der det settes ned mål og strategier for å fremme barnets utviklingsmuligheter i barnehagen og videre over i skolen (Omdal & Thygesen, 2018, s. 17).

Ut ifra de elementer som informantene trekker frem som viktige tilknyttet barnas behov og ressurser kan det se ut til at ønsker for samtalen til dels også er personavhengig. Altså hva som anses som viktig informasjon om enkeltbarnet. Dersom det er personavhengig, både hvilken informasjon som ses på som relevant fra barnehagens side samt hvilken informasjon som er ønskelig fra skolens side kan et samarbeid om innholdet være nyttig. Dette for å sikre en felles forståelse for hvilken informasjon som er nødvendig og viktig å løfte frem i samtalen før skolestart for å sikre at barnas behov blir ivaretatt så godt som overhodet mulig.

Videre signaliserer informantene at dersom det finnes barn i barnegruppa som har særskilte behov, er dette også en naturlig del av overgangssamtalen. Barnets behov og ressurser kommer også her til å være sentralt, på lik linje som hos andre barn. Samtidig påpeker alle informantene at det i disse tilfellene, gjennomføres flere møter gjennom året. Informant B poengterer at dette handler om «*Hvordan barnehagen og skolen best mulig kan forberede disse barna på skolestart*». Videre vil møter omhandle samarbeid med andre etater, søke om ressurser, avklaring av ansvarsområder o.l. I tillegg forklarer informant A at det gjerne skrives en pedagogisk rapport i forkant av skolestart som signaliserer behov for spesielle tiltak, ekstra personale osv.

Kunnskap om det enkelte barnets behov kan ses i sammenheng med tilpasset opplæring, dette skal skje gjennom variasjon og tilpasninger tilknyttet mangfoldet i elevgruppen. Elever som

har behov for tilrettelegging utenfor det ordinære tilbudet har krav på spesialundervisning (Udir, 2022). Knyttet til informantenes forklaringer rundt barn med særskilte behov, virker det til å være gode innarbeidete rutiner for hvordan dette arbeidet skal foregå og at det da samarbeides godt mellom institusjonene for å sikre at disse barnas behov blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte. Rutinene kan sikre at nødvendige ressurser kommer barna til gode allerede fra dag én i skolen.

Videre trekker en av informantene frem foreldresamarbeid som en del av informasjonsoverføringen rundt enkeltbarnet. Informant C forklarer at barnehagens tidligere erfaringer, tilknyttet foreldresamarbeid, kan være nyttig å vite noe om. Dette gjelder spesielt dersom barnet står i en utfordrende livssituasjon, da dette kan være med på å prege barnets hverdag og atferd. Informanten påpeker at dette handler om å kunne være i forkant, og på denne måten best mulig kunne fremme et godt samarbeid med foreldrene, man ønsker å forebygge. Informanten uttrykker videre at; *«Kunnskap fra barnehagen, rundt hvordan vi best mulig kan møte disse foreldrene på en god måte, er hensiktsmessig info. Dette krever for øvrig samtykke fra foreldrene»*.

Dette kan knyttes til styringsdokumentenes føringer, der Rammeplan for barnehagen formidler at barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon om tilbudet til de eldste barna i barnehagen. Opplysninger om enkeltbarn krever for øvrig samtykke fra foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017). Videre kan informasjon rundt foreldresamarbeidet sees i sammenheng med hvordan dagens oppvekstvilkår i et mangfoldig og uforutsigbart samfunn, kan oppleves som utrygt for mange barn. Å kunne skape et godt samarbeid mellom barnehage og skole/ SFO kan være med på å fremme barnas trygghet i overgangen fra barnehagen til skole (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 23). Gjennom at skolen erverver informasjon i tilfeller der barn og familier opplever utfordrende livssituasjoner, kan det fremmes muligheter for å skape et godt foreldresamarbeid som ivaretar barnets behov på en trygg måte. Utfordringen i å inneha en slik bakgrunnskunnskap kan være at det «farger» samarbeidet med foreldrene, allerede før barnet starter i skolen, slik at egen oppfatning rundt situasjonen ikke kommer til syne. På en annen side, dersom tanken er å forebygge uheldige hendelser og skape et godt foreldresamarbeid, kan en slik kunnskapsutveksling fremme muligheter for å kunne ivareta barnet og barnets familie på en hensiktsmessig måte.

Informant B trekker frem sitt perspektiv på enkeltbarnet slik; «*Barna møter en ny arena og mye forandres den dagen de ankommer skolen som elev, kontra barnehagebarn. Hvordan kan vi iverksette tiltak som fremmer tidlig innsats?*» Dette kan knyttes til ønsket om at alle barn skal oppleve å få en god start i utdanningsløpet. Barn med sine individuelle ferdigheter, kunnskaper og behov skal få så god oppfølging som mulig i utdanningsløpet (Meld. St. 6 (2019- 2020), s. 7).

4.2.2 Barnegruppa

Som en annen del av overgangssamtalen trekkes barnegruppas behov frem og informasjon om gruppa som en helhet.

Informant B trekker dette frem som nyttige spørsmål i samtalen om barnegruppa; «*Hvordan er gruppedynamikken? Har barna omsorg og empati for hverandre?*». Informant C støtter dette og forklarer at det er viktig å kjenne til barnegruppas behov, hva er barnegruppa vant til? Hvilke aktiviteter har de erfaringer fra? Her trekkes barnehagens årshjul frem som relevant informasjonsoverføring, tilknyttet barnas tidligere erfaringer. Videre formidler informant C at dersom det er flerspråklige barn i barnegruppa bør det komme frem hvordan barnehagen har arbeidet med dette.

Informasjon rundt barnegruppas behov, ressurser og erfaringer kan tolkes som et behov for å danne et helhetsbilde. I tillegg til å ha kjennskap til hva enkeltbarnet har behov for vil det også være behov for å ta valg som omhandler hele barnegruppa. Dette kan relateres til hvordan en gjensidig informasjonsutveksling mellom begge institusjonene, kan være med på å fremme barnehagens arbeid med skolestarterne på den ene siden samt skolens arbeid med tilpasset opplæring, på den andre siden (Sandø & Myran, 2022, s. 11). Videre påpekes det i Stortingsmelding. 41, at informasjonsoverføring som en del av samarbeidsmetodene mellom barnehage og skole er nødvendig for å sikre gode overganger for barna. God nok informasjon om enkeltbarnet, barnegruppa og pedagogisk dokumentasjon er med på å fremme individuelle læringsløp allerede fra starten av (Meld. St. 41 (2008- 2009), s. 85).

4.3 Tilpasset opplæring

Informasjonsoverføringens relevans for skolens videre arbeid, knyttes hos alle tre informantene opp imot skolens arbeid med tilpasset opplæring.

Informant C uttrykker dette slik; «*Informasjonen barnehagene kommer med er veldig relevant for vårt videre arbeid med barna, slik kan vi legge til rette undervisningen etter barnas ulike behov som best vi kan. Barnas interesser, kjønn, atferd, utfordringer, gruppedynamikk, sosial tilhørighet, vennsrelasjoner o.l. er viktig å vite noe om før vi planlegger undervisning og skolehverdagen generelt til barnas beste*». Videre uttrykker informant B at informasjonen barnehagen overfører om enkeltbarn og barnegruppa gjør det mulig å planlegge undervisningen på best mulig måte fra starten av. Å vite hvilke behov barna har påpekes å være viktig i arbeidet med å tilrettelegge undervisningen for den enkelte elev. Informant C støtter dette og påpeker at det er ønskelig å vite mest mulig om enkeltbarnet og barnegruppa. Slik kan lærer i samarbeid med skolens ansatte legge skolehverdagen best mulig til rette for å fremme barnas styrker og planlegge ut ifra barnas interesser.

Ut ifra funnene, ser det ut til at den informasjonen barnehagen overfører til skolen, er høyst nødvendig og relevant i lærernes videre arbeid med barna. Videre kan det tolkes slik, at mest mulig informasjon er ønskelig. Dette for å kunne ivareta barnas og barnegruppas behov og i tillegg kunne tilrettelegge undervisningen på en hensiktsmessig måte. Informantenes tanker rundt informasjonens relevans for sitt videre arbeid, kan sees i sammenheng med hvordan tilpasset opplæring skal bygge på barnas kunnskapsnivå, læringspotensial og læringsstil. Opplæringen skal i tillegg sørge for å ivareta sosiale relasjoner og inkludering. Med bakgrunn i dette skal tilpasset opplæring ligge som et grunnelement i all planlegging og praksis i skolen og barnehagen (UiT, 2022). Samtidig kan en slik kunnskap knyttes til begrepet «tidlig innsats». Jo mer kunnskap man har om barns utvikling desto tidligere kan man møte barnas behov og forebygge vansker (Kvelling, 2018, s. 76).

4.4 Trygghet og følelsen av sammenheng

Sett i sammenheng med hvordan informasjonen fra barnehagen kommer til nytte i skolens videre arbeid med barna forklarer informant A at informasjonen fra barnehagen er Alfa Omega. Å få nok informasjon fremmer en mulighet for de ansatte i skolen til å forstå barna best mulig. Det er viktig å forstå at barna er i en ny setting den dagen de starter på skolen. Dette støttes av informant B som forklarer dette slik; «*Det å starte på skolen er en milepæl, en overgang for barna*».

Informant C forklarer at informasjonen skolen erverver fra barnehagen er være viktig for å kunne tilrettelegge for kjente aktiviteter i skolen. Hvordan barnehagen har arbeidet med skoleforberedende aktiviteter, eksempelvis oppmerksomhet eller høytlesning, samt kjennskap til hvilke aktiviteter de ellers er vant til kan være med på å skape trygghet for barna.

Informant C påpeker videre at; «*Det er viktig med kjente elementer*». Dette støttes av informant A som erfarer at kontinuitet skaper trygghet. Videre poengterer informanten at; «*Trygghet er viktig for videre læring*».

Informantenes erfaringer tilknyttet informasjonens relevans, synes å ha en sammenheng med å skape trygghet og sammenheng for barna i overgangsprosessen. Videre virker det til at kjennskap til barnehagens arbeid, kan overføres i lærerens arbeid med å tilrettelegge undervisningen. Slik kan barna, i tillegg til å møte noe nytt, også erfare det som allerede er trygt og kjent. Dette kan relateres til kunnskapen om hvordan overgangen for enkelte barn kan virke utfordrende (Nordkyn, Andersen & Hanssen, 2021). Her er forbindelseslinjer mellom de arenaer som barna ferdes i viktig, slik at barna opplever sammenheng mellom barnehage- og skolehverdagen (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 16). En kontinuitet i tradisjoner, vaner og rutiner kan være med på å fremme barnas følelse av forutsigbarhet, de møter noe som de kjenner fra før. Hvilke rammer som settes i barnas overgang fra barnehage til skole vil påvirke barnas trygghet (Bergstrøm & Voll, 2002, s. 13- 15). Kjente elementer i barnas overgang til skolen kan skape en trygghet som siden vil gi rom for mestringsfølelse og videre læring. Ingen trygghet, ingen læring!

5.0 Avsluttende kommentarer ...

For å kunne svare på problemstillingen;

«Hvilke tema tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/SFO og hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?»

Har jeg gjennom en kvalitativ tilnærming gjennomført tre semistrukturerte dybdeintervju med informanter fra grunnskolen.

Ut ifra analysen viser funnene at det varierer hvilke temaer som løftes i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole. Som tidligere nevnt, virker det å variere ut ifra ulike kontekster hvordan disse møtene blir gjennomført og hvor ofte. Beliggenhet, tid, størrelse og rutiner er noen rammefaktorer som ser ut til å påvirke både kontinuitet, innhold og form. Alt fra kontinuerlige møter på jevnlig basis til ett til to møter i året virker å være vanlig.

Skoleforberedende arbeid ble trukket frem som et av temaene i de faglige samarbeidsmøtene, der det handler om å planlegge forestående aktiviteter med fokus på overgangen til skolen for de eldste barna i barnehagen. Samtidig blir det også vektlagt hvilken fagspesifikk kompetanse barna har med seg fra barnehagen, som kan bygges videre på den dagen barna kommer over i skolen. Som nevnt tidligere, poengterer Hogsnes, at det å gi barna erfaringer som gir dem muligheter til å ta i bruk sin kompetanse i overgangen gjør dette dem i stand til å delta i sitt nye miljø (Hogsnes, 2016, s. 3). Samtidig ble foreldremøte trukket frem som tema, der barnehagelærer og fremtidig kontaktlærer møtes for å planlegge innholdet i foreldremøtet med fokus på overgangen mellom barnehage og skole.

Videre ble overgangssamtalen tydelig vektlagt av alle tre informantene, som et sentralt tema i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehagen og skolen. Her blir informasjon om enkeltbarn overført, dersom foreldrene samtykker til dette. Barnets utvikling, behov, ressurser og eventuelle utfordringer ble trukket frem. Samtidig har jeg inntrykk av at overgangssamtalen også inneholder informasjon om barnegruppa som en helhet. Gruppedynamikk og tidligere erfaringer virker å være sentrale stikkord her.

En slik informasjonsutveksling kan kobles til skolens arbeid med tilpasset opplæring allerede fra dag én i skolen (Sandø & Myran, 2022, s. 11). Videre kan informantenes erfaringer rundt en slik informasjonsutveksling, videreføres til det som svarer på del to av problemstillingen;

Hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?

Der informantene er enhetlig enige om at informasjonen barnehagene overbringer er viktige i lærernes videre arbeid med barna. Dette for å kunne tilrettelegge undervisningen for barnas ulike behov på best mulig måte. Interesser, kjønn, atferd, utfordringer, gruppedynamikk, sosial tilhørighet og vennskspsrelasjoner trekkes frem som sentralt i planlegging av undervisning og skolehverdagen i sin helhet med mål om «barnas beste».

På bakgrunn av barnehagen som en del av utdanningssystemet, bør institusjonene samarbeide for å fremme den enkeltes iboende potensiale. For å få til dette kreves det at alle nivåer i utdanningssystemet fanger opp barnas behov slik at det kan forebygges og settes inn tiltak på et tidlig stadium. Dette krever et kontinuerlig samarbeid med kunnskap om hverandre og en forståelse for hverandres praksis, og kan skapes blant annet gjennom kontinuerlige samarbeidsmøter med ulikt faglig innhold. Kanskje kan en presisering av institusjonenes oppgaver, i samarbeidet om barnas overgang til skolen, være nødvendig for å sikre en kontinuitet som bygger på en felles forståelse og ikke ut ifra den enkeltes personlige preferanser og meninger. Sammen kan nivåene i utdanningssystemet legge et grunnlag for en livslang læring (Meld. St. 16 (2006- 2007), s. 1- 11).

6.0 Referanseliste

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=Barnehageloven>

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2016) Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 66). Cappelen Damm Akademisk.

Bergstrøm, S. M. & Voll, A. L. S. (2002) *Mange voksne- felles barn. Barnehage- skole- skolefritidsordning*. Høyskoleforlaget.

Det norske akademis ordbok. (2022, 30. mars). *Nytteverdi*. NAOB.

<https://naob.no/ordbok/nytteverdi>

Kunnskapsdepartementet. (2008, 17. juni). *Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*. Regjeringen.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/andre-dokumenter/kd/2008/fra-eldst-til-yngst-samarbeid-sammenh/id517292/?q=fra%20eldst%20til%20yngst>

Hogsnes, H. D. (2016) Kontinuitet og diskontinuitet i overgangen fra barnehage til skolefritidsordning og skole / [Doktorgradsavhandling, Høgskolen i Sørøst- Norge]. Fakultetet for humaniora og utdanningsvitenskap. https://openarchive.usn.no/usn.xmlui/bitstream/handle/11250/2383799/Web%20avhandling_Hogsnes_31_03_16.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hogsnes, H.D. (2019) *Barns overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning*.

Fagbokforlaget.

Hogsnes, H. D. (2020) Læring og sammenheng mellom barnehage og skole. I M. L. Angell,

S. Nordtømme & H. D. Hogsnes (red.), *Barnehagens læringsliv* (s. 13). Fagbokforlaget.

Holmberg, J. B. (2021) *Lærerens arbeid med tidlig innsats*. Fagbokforlaget

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2011) *Introduksjon til*

samfunnsvitenskapelig metode (4. utg.). Abstrakt forlag.

Kvello, Ø. (2018) Hvorfor kloke hoder ikke jobber flerfaglig eller tverretattlig. I H. Omdal &

R. Thygesen (red.), *Å falle mellom to stoler. Samarbeid til barnets beste i barnehage og skole* (s. 85- 117). Universitetsforlaget.

Lillejord, S., Børte, K., Halvorsrud, K., Ruud, E. & Freyr, T. (2015) *Tiltak med positiv*

innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole. En systematisk

kunnskapsoversikt. Kunnskapssenter for utdanning.

Meld. St. 6 (2019- 2020). *Tett på- tidlig innstas og inkluderende fellesskap i barnehage, skole*

og SFO. Kunnskapsdepartementet. [https://www.regjeringen.no/contentassets/](https://www.regjeringen.no/contentassets/3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm201920200006000dddpdfs.pdf)

[3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm201920200006000dddpdfs.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm201920200006000dddpdfs.pdf)

Meld. St. 16 (2006- 2007). *Tidlig innstas for livslang læring*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/a48dfbadb0bb492a8fb91de475b44c41/no/pdfs/stm200620070016000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 41 (2008- 2009). *Kvalitet i barnehagen*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/78fde92c225840f68bce2ac2715b3def/no/pdfs/stm200820090041000dddpdfs.pdf>

Norkyn, A., Andersen, H. I. M. & Hanssen, N. B. (2021). Overgangen fra barnehage til skole.

Utdanningsforskning. <https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/overgangen-fra-barnehage-til-skole/>

Omdal, H. & Thygesen, R. (2018) Profesjonelt samarbeid rundt barn og unge med ekstra utfordringer i barnehage og skole. I H. Omdal & R. Thygesen (red.), *Å falle mellom to stoler. Samarbeid til barnets beste i barnehage og skole* (s. 17). Universitetsforlaget.

Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Rammeplan. (2017). *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (FOR-2017-04-24-487). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-04-24-487>

Responsanalyse. (2022, 9. februar). *Dybdeintervjuer*. Responsanalyse.

<https://responsanalyse.no/metoder/kvalitative-metoder/dybdeintervjuer/>

- Sandø, H. & Myran, I. H. (2022) *Barneklare skoler eller skoleklare barn?* (1. utg.). Fagbokforlaget.
- Thoresen, I. T. & Aukland, S. (2021) *Eldst i barnehagen og yngst i skolen- om lek, læring og overganger.* Cappelen Damm akademisk.
- Tjora, A. (2021) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis.* (4. utg.). Gyldendal.
- Udir. (2022, 02. mars). *Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning.* Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/Overgangen-mellom-barnehage-og-skole/>
- Udir. (2022, 05. mars). *Undervisning og tilpasset opplæring.* Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.2-undervisning-og-tilpasset-opplaring/>
- Udir. (2022, 9. februar). *Overordnet del. Profesjonsfellesskap og skoleutvikling.* Læreplanverket. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.5-profesjonsfellesskap-og-skoleutvikling/?curriculum-resources=true>
- UiT. (2022, 05. mars). *Faglig tilnærming.* Norges arktiske universitet. https://uit.no/forskning/forskningsgrupper/sub?p_document_id=363274&sub_id=363278

7.0 Vedlegg

7.1 Utdrag fra kommunal plan tilknyttet overgangsrutiner

Faglige samarbeidsmøter for å sikre sammenheng

«I de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehagen og skolen skal barneskolen invitere de barnehagene som avgir barn til dem. Møtene skal gjennomføres høst og vår. Møtene skal bidra til helhet og sammenheng for barna i overgangen mellom barnehagen og skolen».

7.2 Intervjuguide

Tema: Overgang barnehage- skole

Problemstilling for prosjektet: *Hvilke tema tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/SFO og hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?*

Spørsmål:

1. Hvilken utdanningsbakgrunn har du?
2. Hvilken yrkestittel har du i dag?
3. Hvor lenge har du jobbet i denne stillingen?
4. Kan du fortelle litt om samarbeidet mellom barnehage og skole, i forbindelse med de eldste barnehagebarnas overgang til skolen?
5. Planen for overgangen barnehage- skole signaliserer at det skal avholdes faglige samarbeidsmøter høst og vår, kan du si noe om hvilke tema som tas opp på disse møtene?
6. Hvilken informasjon fra barnehagen mener du er viktig i ditt arbeid med 1. klassingene?
7. Hvordan blir barnehagens informasjon, tilknyttet enkeltbarn og/eller barnegruppa, relevant for ditt videre arbeid med 1. klassingene?
8. Har du noe du ønsker å formidle innenfor dette temaet, utover det som nå allerede er sagt?

7.3 Samtykkeskjema

VIL DU DELTA I BACHELORPROSJEKTET *«Informasjonsoverføring mellom barnehage og skole»?*

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å belyse deler av rutinen for overgangen mellom barnehage og skole. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Hei mitt navn er Monica Wagnild Snøan, jeg går mitt siste år ved DMMH der jeg snart har fullført mine 4 år som barnehagelærerstudent i deltidsklassen 4G. Per nå er vi i oppstartsfasen i et bachelorprosjekt der jeg har valgt temaet overgangen fra barnehage til skole.

Med utgangspunkt i kommunens plan for rutiner i overgangen fra barnehage til skole, har jeg valgt å fokusere på de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehagen og skolen. Problemstillingen min er som følger;

Hvilke tema tas opp i de faglige samarbeidsmøtene mellom barnehage og skole/SFO og hvordan kommer eventuell informasjon fra barnehagen til nytte i skolens videre arbeid med barna?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Kontaktinformasjon:

Bachelorveileder: Signe Marie Hansen

Mail: sbh@dmmh.no

Student: Monica Wagnild Snøan

Mail: monso@mgk.no

Tlf: 97725468

Hva innebærer det for deg å delta?

I forbindelse med oppgaven, har jeg valgt kvalitativ metode der jeg ønsker å anvende intervju som datainnsamlingsmetode. På bakgrunn av problemstillingen ønsker jeg å komme i kontakt med grunnskolelærere med erfaring fra 1. trinn, derfor håper jeg at du har anledning til å svare meg på noen spørsmål knyttet til oppgaven.

Fremgangsmåten vil være som følger; dersom du takker ja til å hjelpe meg med å svare på spørsmålene jeg har i forbindelse med oppgaven, ligger det ved et samtykkeskjema som du bes signere på i forkant av intervjuet. Videre legger jeg også ved intervjuguiden slik at du får sett spørsmålene på forhånd. Deretter avtaler vi tidspunkt slik at vi sammen får gjennomført intervjuet, enten ved at vi møtes fysisk, eller på nett dersom det er ønskelig. Intervjuets omfang anslås å vare 1-1,5 time.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrevet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes **22. April 2022**.

Med vennlig hilsen Monica Wagnild Snøan 4G

Prosjektansvarlig:
Signe Marie Hansen
Marianne Johnsen Ryen

Student: Monica Wagnild Snøan

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet. Jeg samtykker til:

å delta i *intervju*

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.